

Слово Блаженнішого

Святослава Шевчука на Великий піст 2015 року

Високопреосвященні та Преосвященні владыки! Всесвітліші, високопреподобні та всечесні отці! Дорогі в Христі брати і сестри!

Великий піст — це особливий період літургійного року, час духовного пробудження і очищення. Сам Господь спонукає нас до особливої уваги та роздумів над особистим життям, нашим ставленням до Бога і ближнього; запрошує нас перевірити, наскільки правильно ми переживаємо ті історичні обставини, в яких нам доводиться проходити цьогорічний шлях Великого посту.

Наше ставлення до Бога ми, християни, називаємо вірою. Живучи в повній довірі до Бога та досвідчуючи Його діяльну присутність у нашому житті через молитву, ми знаходимо в Ньому джерело надії — стаємо сильні Його силою та відроджуємося в Його любові. Жити з вірою в Бога — означає постійно оновлюватися. Зокрема, упродовж великопісної мандрівки ми повинні пережити «духовну реформу-оновлення» — навернення до Бога.

Це навернення ми традиційно називаємо покаанням: скеруванням усіх думок, бажань і сподівань до Бога, відновленням здатності до боротьби зі злом, підсиленням опору неправді. Справжнє покаання має не лише глибоко внутрішній характер та стосується не тільки наших особистих стосунків із Богом. Подібно як гріх поширює навколо нас смерть і руїну, наше навернення до Творця має здатність благодатно впливати на все наше суспільство. Ось чому піст — період навернення, покаання і молитви — ми

називаємо часом відродження, відновлення та зцілення віруючої людини, а через неї всього суспільства — силою і діянням Святого Духа.

Немає справжнього посту й молитви без милостині, як також не можна люти Бога, не зауважуючи болю ближнього

Боротьба зі злом, неправдою та гріхом є справою не лише окремих осіб. Як народ здатний протистояти агресії нападника тільки

(Закінчення на 2 сторінці)

Екстремальний канон Критського

Спершу в Кракові 2009 року, а нині вже в 44-х містах Польщі можна стати учасником Екстремальної хресної дороги. «Можна пережити Хресну дорогу в храмі, сидячи в лавці і слухаючи роздумувань. Можна стояти, сидіти, в самотності або в натовпі людей зібраних на відправі. Кожен спосіб — інакший, не має кращих чи гірших» — пишуть «екстремісти» на сайті заходу. Вони обрали нічну мандрівку на дистанції 44-х кілометрів, а ті, що вже п'ять разів звертали такий шлях, кажуть, що «це був виклик, глибоке пережиття, досвід власної слабкості і бодай частка тягару, який ніс Ісус під час своєї дороги. Бо інакше дивимось на його страждання з теплої лавки, а зовсім по-іншому, коли стопи покриті мозолями, а в ногах вичерпався запас сил».

Знаючи схильність частини нашої церковної спільноти до копіювання латинських форм благочестя, не можна виключити, що знайдеться хтось, хто задумав вирушити в екстремальну дорогу в Україні. Що відповісти ентузіастові «екстремізму»? Насамперед треба спитати його, чи завдав собі труду і знайшов храм, в якому протягом чотирьох днів першого тижня Великого по-

сту служилося Велике повечір'я з частиною Великого канону Андрея Критського. Якщо ні, а не минула ще п'ятниця п'ятого тижня Чотиридесятниці, то обов'язково хай прийде на утриню, яку з душпастирських міркувань служить в четвер ввечері. Якщо робитиме доземні поклони на кожен тропар, то по майже

(Закінчення на 2 сторінці)

Проща греко-католиків до Глотова

Любов Бога та батьківщини

Від кількох років греко-католики, що проживають на Вармії та Мазурах, під час Великого Посту паломничать до Глотова, невеликого села, що свій родовід веде від 13 ст. Воно віддалене всього п'ять кілометрів від Доброго Міста (вармінсько-мазурське воєвідство).

Глоново широко відоме тим, що тут збудована імпазантна й високої художньої якості Хресна дорога, яку після хоча би одних відвідин годі забути. Саме тут в неділю 15 березня приїхала багатолюдна проща вірних УГКЦ Вармії і Мазур, щоби взяти участь у богослужіннях Хресної дороги, молитовна вимова якої присвячена була призупиненню війни та поверненню миру в Україні.

Хресну дорогу очолили римо-католицький вармінський архієпископ сеньйор Едмунд Піщ та греко-католицький єпископ-помічник Перемисько-Варшавської архієпархії Євген Попович. Крім численної групи греко-католиків, у якій знайшлися й біженці зі Східної України, що тимчасово проживають у Рибакях (вармінсько-мазурське воєвідство), у прощі взяли також участь священники та вірні Римо-

Католицької Церкви. До Глотова паломники прибули з ельблонзького, венгожевського та ольштинського деканатів.

Кальварія Вармінська це особливе місце, що втішається великою пошаною і популярністю серед вірян. Тут часто приїжджають також туристи. Окремі стації Хресної дороги, це муровані каплиці (з яких дві величезні невеликих храмів) збудовані у мальовничому яру, яким протікає невеликий потічок. Вірні, йдучи від каплиці до каплиці проходять дорогою Ісуса Христа на смерть на хресті.

15 березня до Глотова приїхало близько однієї тисячі наших вірян. Під час процесії та молитов були прочитувані фрагменти тестів, великопосних роздумів, що їх разом з катехитами

(Закінчення на 3 сторінці)

Слово Блаженнішого

Святослава Шевчука на Великий піст 2015 року

(Продовження з 1 сторінки)

об'єднаними, спільними зусиллями, так само відродження особистого духовного життя християнина не можливе без оновлення його стосунків із ближнім. Немає справжнього посту й молитви без милостині, як також не можна любити Бога, не зауважуючи болю ближнього. З цього приводу Господь каже нам: «Ось піст, який я люблю: кайдани несправедливості розбити, пута кормиги розв'язати, пригноблених на волю відпустити, кожне ярмо зламати, з голодним своїм хлібом поділитись, увести до хати бідних, безпритульних, побачивши голого, вдягнути його, від брата твого не ховатись» (Іс. 58, 6–7). Подібно навчає святий Августин, зауважуючи, що першим кроком у великопосній мандрівці має бути крок до ближнього: «Полюби ближнього і тоді поглянь у своє нутро, де зароджується ця любов, і побачиш Бога, наскільки тобі буде це можливо» (Трактат на Євангеліє від Івана 17, 7–9).

До покаяння кличе нас наше сумління — голос Божий у нашій душі, наше справжнє «я», що чекає зустрічі зі світлом Божої Правди. Правильно пережитий час Велико-го посту підсилює цей голос, дозволяє, щоб ми краще його чули, не заглушували його, не втрачали сяйва Божої істини в нашому серці та не збилися на манівці.

Проте не лише поодинокі люди можуть замулювати своє сумління і вдаватися до са-

мообману. Історія та дійсність нам показують, що в такий стан впадають цілі суспільства. Тому, як кожна людина, суспільство також потребує оновлення, навернення і погляду на себе у світлі Правди.

Християнська любов у суспільному вимірі проявляється як соціальна справедливість. І навпаки: соціальна несправедливість є водночас злом, неправдою та гріхом. Ось чому першим етапом у всенародному покаянні має стати відродження справедливості стосовно тих, хто найслабший, найменш захищений і найбільш потребуючий. «Блажен, хто дбає про нужденного і вбогого, — в лиху годину Господь його врятує!» (Пс. 41, 2).

Суд перестає бути справедливим тоді, коли не шукає правди, а суддя — коли діє проти Божої істини та Його закону

Одним із показників суспільного сумління в державі є судова система, а свідченням морального здоров'я держави є справедливий суд, що має за основу життєдайний Божий закон. Такий суд є моментом зустрічі між Божою правдою та особистим і суспільним буттям громадянина. Він перестає бути справедливим тоді, коли не шукає правди, а суддя — коли діє проти Божої істини та Його закону. Господь наказує суддям словами Священного Писання: «Дивіться, що ви робите: ви бо чините суд не для людей, а для Господа, і він при вас, коли ви судите.

Нехай, отже, буде на вас страх Господній: дійте обережно, бо в Господа, Бога нашого, нема неправди ні сторонничості, ані підкупства» (2 Хр. 19, 5–7). Земні судді не сміють забувати, що перед лицем Бога і вони підсудні, бо сам Господь називає себе Суддею і останній суд — «найвищої інстанції» — залишає собі, бо Його «суд є справедливий» (пор. Ів. 5, 30).

Ми всі добре знаємо, що несправедливий суд може бути інструментом насилля та розправи над людиною, засобом репресій і зневаги гідності цілого народу. Кожна кривда і несправедливість вражає, але кривда і несправедливість, яких людина зазнає там, де її мають захистити від несправедливості, вражає і болить набагато сильніше та позбавляє надії. У нашій державі людина почувається найбільш незахищеною саме перед судовою системою, тому потреба реформи судочинства є в нас чи не найгострішою.

І піст, і реформи вимагають самообмеження, праці над собою, яка може бути навіть болісною. Цього року підготування до Пасхи Господньої буде позначене лихоліттям війни та економічної скрути. Тож нехай наша витривалість у боротьбі за свободу і кращу долю рідного народу оновиться через добровільне самозречення задля оновлення приватного і суспільного життя, особисту жертву задля перемоги любові над ненавистю.

Молитва відкриває нас до Бога, запрошує Його діяти в нас, а милостиня, допомога ближнім, сприяє подоланню несправедливості.

Ми, християни, знаємо, що результат цієї реформи-оновлення залежить не лише від нас самих, а передусім від нашої співдії з Богом через дотримання ще двох передумов справжнього посту — молитви і милостині. Молитва відкриває нас до Бога, запрошує Його діяти в нас, а милостиня, допомога ближнім, сприяє подоланню несправедливості, що є в світі, є добровільним умертвленням наших злих нахилів задля паломництва до воскресіння.

Нехай оновлена сила християнської віри, надії й любові дарує нам певність у неминучості перемоги Божої справедливості над кривдою, — перемоги над усяким ворогом, зовнішнім і внутрішнім, що повстає проти Бога й гідності людини, створеної на Його образ і подобу. «А втім, брати, радійте, прагніть до досконалості, підбадьорюйтеся, будьте однієї думки, живіть мирно, і Бог любови та миру буде з вами!» (II Кор. 13, 11).

† СВЯТОСЛАВ

Дано в Києві, при Патріаршому соборі Воскресіння Христового, в день Трьох Святителів: Василя Великого, Григорія Богослова, Йоана Золотоустого, 12 лютого 2015 року Божого

Екстремальний канон Критського

(Продовження з 1 сторінки)

300 падиннях почує, що не тільки в ногах вицпаєється запас сил.

Рішення пускатися в нічну багатокілометрову мандрівку можна пояснити тим, що Великий піст в латинський літургійній практиці не пропонує західним християнам нагоди до подвигу, яким безперечно є Великий канон для візантійців. Життя, також духовне, не терпить вакууму, отож ідея «гіпердороги». Церковні заповіді в католиків різних традицій обмежують вимоги. Одні це критикують, інші слушно аргументують, що ніхто нікому не забороняє особисто вимагати від себе більших зусиль і жертв.

Тим, хто схильний переоцінювати значення тілесного виміру підготовки до Пасхи — а Екстремальна хресна дорога тут несе особливий ризик — треба нагадати пересторогу з Постової Тріоди. У середу сиропусного тижня на утрени чуємо: «У їжі постивши, душе моя, а від пристрастей не очистившись, дарма радуєшся неїдженням. Бо якщо це не буде причиною до виправлення, як брехуха зненавиджена будеш Богом і уподібнишся до злих демонів, які ніколи не їдять». Перспектива зненавидження Богом і уподібнення до злих демонів мусить подіяти як холодний душ і спонукати до пошуків властивої ерархії цілей, які хочемо досягти в Чотиридесятницю.

Отці Церкви, невтомно закликаючи до серйозного підходу до посту власне кажучи, завжди пригадували, як св. Василій Великий, про суспільний його вимір: «Але не тільки в стриманості щодо їжі вбачай користь посту. Бо справжній піст і від поганих справ віддає: Скинь пута неправди (Іс. 58, 6), про-

сти ближньому скорботу, прости йому борги. Не постіть задля чвар і суперечок (Іс. 58, 4). М'яса не їси, але їси брата, від вина утримуючись, а безчинств не уникаєш, ввечора чекаєш, щоб споживати їжу, а день марнуєш у судових місцях» (Перша проповідь про піст).

Слова св. Василя з другої проповіді про піст ведуть до сумного висновку, що українці насправді не постять: «А як впорядковує він наше суспільне життя! Цілу державу й цілий народ він приводить до благочестя, вгамовує сварки і суперечки». Якби піст був керманцем нашого життя, каже великий каподокієць, «воно не було б таким прикрим та переповненим смутком. Він навчив би всіх не лише стриманості в їжі, а й змусив би відмовитися від грошолобства, зажерливості і всіякого гріха, після зникнення яких ніщо не заважало б нам провадити життя в мирі й душевному спокої».

А північному сусідові, який хвастається перед світом своєю особливою вірністю святотцівському вченню, треба пригадати ці слова Василя про піст: «Якби всі зробили його своїм радником у справах, тоді б ніщо не перешкоджало запанувати міцному мирові у цілому світі: народи не повставали б один проти одного, війська не вступали б у битви між собою. Коли б нашим наставником був піст, то ми не кували б зброї». Не піст є їхнім радником. Можливо, що вправляються в неїдженні, але не очищуючись водночас від пристрасної жадоби панування над іншими народами, втілюють в життя те, перед чим попереджала Тріодь в сиропусну середу.

о. Богдан Панчак

У Млинах вшанували автора державного гімну України

У середу 4 березня, в с. Млини (Ярославський повіт) відбулися урочисті заходи з відзначення 200-річчя від дня народження отця Михайла Вербицького, автора музики національного гімну України (слова — Павло Чубинський). Вперше він надрукований був у 1863 р., з нотами — в 1865 р. Організатором заходу з запрошеними гістьми з України була Перемисько-Варшавська Архиепархія УГКЦ.

У торжестві, між іншими, взяли участь: Глава УГКЦ, Блаженніший Святослав Шевчук, Митрополит Перемисько-Варшавської Архиепархії — Архиепископ Іван Мартиняк, владика Володимир Ющак — Єпископ Вроцлавсько-Гданський, Владика Євген Попович — єпископ-помічник Перемисько-Варшавської Архиепархії, Архие-

пископ Володимир Війтишин — Митрополит Івано-Франківський, владика Михаїл Колтун — єпископ Сокальсько-Жовківської Єпархії, владика Ярослав Приріз — єпископ Самбірсько-Дрогобицький, владика Григорій Комар — єпископ помічник Самбірсько-Дрогобицької Єпархії, владика Василь Тучапєць — Екзарх Харківський, Владика Гліб Лончина

Блаженніший Святослав з владиками УГКЦ перед могилою отця Вербицького в Млинах.

Любов Бога та батьківщини

(Продовження з 1 сторінки)

написали учні Комплексу шкіл з українською мовою навчання в Гурові Ілавецькому. Це були прохання про мир, припинення війни, спогади про поранених та загиблих.

До прочан на закінчення Хресної Дороги звернувся архієпископ Едмунд Піщ:

— Прочитуючи ці тексти я захоплювався поєднанням Христової Хресної дороги з тим, що переживає ваша батьківщина, що переживають люди там, де боряться також з тим, що є гідністю людини, що протистоять неправді, лицемірству. Дякую вам. Це гарні, глибокі тексти і нехай будуть вони свідомством вашої молитви за тих, що там залишилися й боряться, і за тих, що тут моляться. Колись запитали мене: який маємо доказ на те, що Бог, це любов. Я сказав: гляньте на хрест, це любов, яка вміє пожертвувати собою, яка вміє страждати за інших. Така Христова любов поєднана ще з самовідданістю і вірністю. Цієї любові Бога та батьківщини бажаю вам цілим серцем!

Владика Євген Попович, нав'язуючи до місця, яке відвідав вперше та пори року, ранньої весни й прощі, порівняв їх до воскреслого Ісуса Христа:

— Коли ми йшли і розважали тексти Хресної дороги, не можна було їх не асоціювати з подіями в Україні, з тим що перейшов Ісус Христос. Уприсутнює нам це місце, сьо-

годні ще сумне, без життя, якби забуте усіма. Так сьогодні виглядає ця Кальварія і така є Україна, сумна, могло би здаватися що без захисту. Але ні, це ж спалах перед весною, перед життям, яке має надійти! Це місце також чекає на сонце. Коли прийдете тут через кілька тижнів, воно буде інше, і наша молитва тут буде іншою. Через кілька тижнів, побачите, Україна буде іншою.

Здавалося, що її вже похоронили, але забули, що після смерті й похоронах є ще воскресіння. При останній стації Хресної дороги ми молилися, що віримо, що вона воскресне. Але ні, вона вже воскресла! Бо як би вона не воскресла, нас би тут сьогодні не було... Ми живі і даємо свідомство цьому великому народові, цій великій, святій землі, якій на ім'я Україна... Вона живе і так довго як ми будемо жити і вона буде жити!

Проща до Ілотова закінчилася спільним відспіванням гімну «Боже єдиний».

Від'їжджаючи після молитов і процесії Хресної дороги до своїх домів прочани обіцяли зустрінутися тут через рік. Молитовна атмосфера, свідомість спільноти і Христових терпінь, з якими була порівняна нинішня Україна, усвідомили бо присутнім, що вони члени однієї сім'ї, добро якої треба берігти у всякий час.

Богдан Тхір

— єпископ Лондонської Єпархії УГКЦ, владика Йосафат Мошчак — єпископ помічник Івано-Франківської Архиепархії. Присутні були представники польської та української державних адміністрацій: голова Львівської ОДА — Олег Синютка, голова Львівської обласної ради Петро Колодій, народні депутати України, Посол України в Польщі Андрій Дешиця, Воевода Підкарпатський Малгожата Хомич-Сьмігельська, Віцемаршалок Підкарпатського Воевідства Люціян Кузьняр, представники польських та українських громадських організацій, духовенство Перемисько-Варшавської Архиепархії, Вроцлавсько-Гданської Єпархії та віряни з України.

Перед Панахидою Митрополит Перемисько-Варшавський привітав Главу УГКЦ Блаженнішого Святослава та усіх присутніх.

Біля могили-пантеону, де похований о. М. Вербицький, під виконання хорових колективів з Польщі — Катедрального хору м. Перемишля, молодіжного хору ім. М. Вербицького, хору «Журавлі», хору «Намисто» єпископи зі священниками відслужили Панахиду, яку очолив Блаженніший Святослав. Після богослужіння він звернувся до присутніх: «Молитва і пісня воскресляють і оживляють сьогодні серце кожного українця. Мабуть, є глибокий задум Божого Провидіння у тому, що творцем мелодії національного гімну України є саме проповідник і вчитель християнської віри, віри у Воскресіння, — сказав Патріарх Святослав. — Можливо, в Україні для багатьох є великим відкриттям, що саме греко-католицький священник навчив українців співати їхній національний гімн, з яким сьогодні хлопці, які говорять різними мовами, віддають своє життя за Україну.

«Ще не вмерла Україна» співають сьогодні ті, над ким знущується ворог. «Ще не вмерла Україна» співають ті, які сьогодні захищають нашу землю від новітнього агресора. «Ще не вмерла Україна» є сьогодні нашою молитвою і нашою піснею як висловом нашої віри в не-

переможність і невмирущість українського буття...

Дорогий отче Михайле! Ми прибули до тебе з України, з Польщі, з різних сторін світу, щоб сьогодні молитись і співати разом з тобою. Ти сьогодні стоїш перед Божим престолом, ми прийшли тобі сказати, що та пісня, якою співало твоє серце, яку ти поклав на ноти саме тут, в тому місці, живе і не вмирає. Ми прийшли тобі сказати, що ця пісня є сьогодні Пасхальним гімном українського народу, яким вона проголошує і собі, і світові, що Україна є і Україна буде. «Ще не вмерла Україна» ... Вона встає, вона воскреслає, повертається до нового, кращого, вільного європейського буття».

З нагоди відзначення 200-річчя від дня народження Михайла Вербицького і 150-ї річниці першого публічного виконання національного гімну голова Львівської ОДА Олег Синютка зачитав звернення Президента України: «Двісті років з нами людина-душпастир, син свого народу. 150 років з нашим народом його безсмертний твір, якому судилося стати славнем вільної та незалежної України. Ми повинні гордитися тим, що маємо такого пращура».

Воевода Підкарпатського Воеводства зачитала листа від Президента Польщі Броніслава Коморовського. На завершення відбулося покладання квітів, вінків, лампадок до могили о. М. Вербицького, також і вінка від Президента України.

Зі словами подяки усім прибулим на цю урочистість звернувся Митрополит Перемисько-Варшавський Іван Мартиняк: «Ми прийшли подякувати Богові за його провидіння, яке піклується нашим народом. Це епохальна подія для всіх українців світу і України, як також пошана з боку наших приятелів з Польщі...

Дякуємо Богові, що вже в Україні не лунають слова горезвісного комуністичного

(Закінчення на 4 сторінці)

Процесія шляхом Вармінської Кальварії.

Перед першою стацією Хресної Дороги.

Слово від архієпископа вармінського Е. Піща.

Владика Євген Попович у заключному слові до вірян.

У Хресній Дорозі взяли участь миряни із трьох деканатів.

У Млинах вшанували

автора державного гімну України

(Продовження з 3 сторінки)

гимну. Завдяки отцю Вербицькому, тим великим синам і дочкам нашого народу вся Україна співає «Ще не вмерла України ні слава, ні воля». То ж співай нині, отче Михайле, з нашим Патріархом, з нашим єпископатом, священиками і монахинями, з нашим народом. Дякуємо за цю могутню мелодію нашого національного гімну».

На закінчення торжеств відбувся концерт біля пантеону з участю духового оркестру Академії сухопутних військ ім. Гетьмана Петра Сагайдачного, народної академічної хорової капели ім. Павла Чубинського (м. Київ) та муніципального чоловічого хору «Камеяр» (м. Стрий Львівської області). Могутньо пролунав державний гімн України.

(ред)

*****

Отчець Михайло Вербицький

народився 4 березня 1815 року у селі Явірник Руський, на Сянїччині, де його батько Михайло був священиком. Коли Михайлові виповнилося 10 років, помер батько і ним та його молодшим братом Володиславом заопікувався їх далекий родич, перемиський вла-

дика Іван Снігурський, один з найяскравіших діячів Української Греко-Католицької Церкви.

У 1828 році при перемиській кафедрі владики Іван Снігурський заснував хор, а згодом і музичну школу, в яких співав і навчався Михайло. Побачивши блискучий успіх хору, владики запрошує з Чехії кваліфікованого диригента і композитора Алоїза Нанке. У нього Михайло Вербицький отримав ґрунтовну музичну освіту, зокрема з композиції.

Безперечно, важливе значення для формування Вербицького як композитора мав репертуар хору, в якому були як твори віденських класиків Й. Гайдна, В. А. Моцарта, так і музика композиторів „золотої доби“ української музики — М. Березовського та Д. Бортнянського. Саме духовні концерти Бортнянського найбільше вплинули на музику Західної України і світогляд Вербицького зокрема.

Коли наприкінці сорокових років налагоджується активне театральне життя, Вербицький одразу ж заходився писати музичні номери до українських театральних вистав. Г'єси, що ставились на театральних сценах Львова і Галичини, здебільшого були перекладами як з української драматургії та літератури, так і з польської, французької та австрійсько-німецької драматургії. Вербицький написав музику до понад 20 вистав.

Складні життєві обставини відтягнули висвячення на священика і щойно 1850 року він отримує єрейські свячення. Кілька років йому доводилося переїжджати з однієї сільської парафії на іншу, аж поки 1856 року він не осів у селі Млинах, де прожив решту свого життя. Та матеріальні нестатки і тут не покидали його.

Дата створення гімну „Ще не вмерла Україна” залишається покищо дискусійною. Три-чотири роки вважалося, що твір був створений 1862–1863 року, але без відповідних наукових аргументів. Текст П. Чубинського у Галичині вперше був опублікований у грудневу числі часопису „Мета”, який фактично вийшов близько 15 січня 1864 року. І тому, ймовірно, це власне і наштовхнуло о. Михайла, або ж йому було замовлено перемиською „Громадою” написати патріотичну пісню. Хоча,

*****

Звернення Президента Порошенка

з нагоди відзначення 200-річчя від дня народження М. Вербицького

Шановні співвітчизники!

У березні цього року ми відзначаємо дві знакові та взаємопов'язані між собою дати. Виповнюється 200 років від дня народження українського композитора і громадського діяча, автора музики Державного Гімну України Михайла Вербицького та 150 років відтоді, як уперше публічно було виконано національний гімн „Ще не вмерла України і слава і воля...”

Державний Гімн України — це величний твір, у якому живе душа нашого народу, його славна історія.

Музику національного гімну, його слова передавали з покоління у покоління українці всього світу, він єднав борців за свободу і незалежність рідної землі, під його звучання перемогла Революція Гідності.

Державний Гімн України і сьогодні лунає від західних до східних рубежів нашої держави, разом з молитвою за оборонців Вітчизни, даючи їм підтримку у зв'язі з агресором.

Нині наш гімн можна почути не лише в українських містах і селах. Він став упізнаваним, своєрідним символом свободи. Це справжній духовний фундамент сучасного українства.

Відаючи належну шану творцеві невмирущої музики нашого Державного Гімну, ми славимо усіх, хто з його словами на устах бореться за Україну — на передовій чи самовіддано працюючи задля майбутнього країни.

Бережімо ж нашу рідну землю. Шануймо наше культурне надбання.

Слава Україні!

Хлібом і сіллю вітаємо Главу УГКЦ.

Гості з України.

можливо, що Вербицький скористався наддніпрянською публікацією тексту. Відразу після створення пісню „Ще не вмерла Україна” набула великої популярності серед світової молоді Галичини.

В останні роки життя композитор займався педагогічною ді-

яльністю, писав статті, творив музику. Серед його учнів бул отці-композитори Віктор Матюк і Порфирій Бажанський. Помер Михайло Вербицький 1870 року в Млинах, проживши лише 55 років.

(ред.) — фото Андрій Степан, Анна Степан

*****

Золоті думки Блаженнішого Любомира

26 лютого, з нагоди Дня народження Архiepіскопа-емерита Блаженнішого Любомира (Гузара), публікуємо вісімнадцять цитат із його промов, звернень та інтерв'ю. Запрошуємо вас ділитися із іншими мудрістю цих слів, а також сьогодні по-особливому згадати у своїх молитвах Блаженнішого Любомира!

1. Що то значить — гарно молитися за Україну? Чи то ми маємо диктувати Богу, як Він має розв'язувати наші проблеми? Ні. Я думаю, так відчуваю, що ми мусимо Йому поручати з повним довір'ям, що Він провадить нас до добра, а ми повинні, сповняючи Його волю,

конкретно здійснювати її в нашому і загальному житті.

2. Мужчина і жінка однаково важливі в розвитку людської спільноти. Мужчина робить те, що більш йому питоме, більш йому, скажімо, підходить, жінка робить своє — то, що їй підходить. Вони себе доповнюють і як один і друга належно сповняють свої завдання і спільно, то краса.

3. Відсутність любові, відсутність почуття, що хтось нас любить — оце є сирітство. Коли будемо щиро старатися, щоби кожна дитина в нас відчувала, що вона є люблена, ...тоді справді в Україні не буде сиріт.

4. Мир — це коли ми створюємо позитивну атмосферу, в якій починаємо свідомо шанувати інших, любити їх, бажати і робити їм добро. Дуже важливо, аби ми

(Закінчення на 8 сторінці)

Фінал конкурсу біблійного знання

Останнього дня лютого (28, субота) Катехетична комісія Перемисько-Варшавської Архиепархії, якій головує о. митрат Іван Лайкош (він також був і автором конкурсного тесту) провела архиепархіяльний конкурс релігійного знання. Взяти у ньому участь близько п'ятдесяти учнів різних гімназій, де навчається наша молодь. Були це учні, що перемогли у шкільно-парафіяльному етапі, який відбувся в половині грудня минулого року в школах та пунктах навчання релігії.

Місцем для проведення фінального, письмового етапу конкурсу став актовий зал Комплексу шкіл з українською мовою навчання в Гурові Ілавецькому. Учасники конкурсу відповідали на запитання пов'язані з Євангелієм від св. Івана.

Фіналісти релігійного конкурсу разом зі своїми катехитами, священиками та вчителями приїхали з Асун, Бартошиць, Бань Мазурських, Венгожева, Кандит, Годкова, Гіжицька, Доброго Міста, Ельблонга, Лелькова, Лідзбарка Вармінського, Ольштина, Пасленка, Циганка. Не забракло також, звичайно, й місцевої молоді з гурово-ілавецької школи.

Про те, що конкурс мав серйозний характер, засвідчила його організація. Учасники, вчитані головою комісії поіменно, заходили в зал, який був підготований немов до мaturalного іспиту зі всіма його вимогами. Паралельно з фіналістами, що розв'язували тест в Гурові Іл., такий самий і в цей же самий час розв'язувала група молоді в Варшаві. Їхні праці були надіслані до комісії за допомогою інтернет-мережі.

У вступному слові до молоді отець Лайкош висловив радість з так широкого зацікавлення темою, назвав усіх переможцями, бо ж подолали вони вже попередні етапи конкурсу й відзначив, що здобуті знання напевно допоможуть молодим людям краще розуміти складний сучасний світ.

Після визначеного часу (одна година, п'ятнадцять хвилин) конкурсна комісія стала перевіряти учнівські роботи, а молодь мала змогу відвідати шкільну кімнату пам'яті, ознайомитися з початками та розвитком українського шкільництва (але не тільки) в регіоні, подивитися окремі шкільні кабінети, порозмовляти зі своїми майбутніми вчителями (якщо б вирішили навчатися в Гурові Іл.). Потім ще о. Б. Крик з с. Дам'яною СНДМ та п. Надією Ортинською повели молодь до

місцевої церкви, де перед копією ікони Ярославської Богородиці Милосердя Двері посвяченою Патріярхом Святославом помолилися за мир в Україні.

За обідом, яким пригостили усіх учасників конкурсу організатори, голова комісії прочитав результати й були роздані нагороди. Усі отримали грамоти та подарунки, а найкращі дослідники Іванового Євангелія ще додаткові нагороди. Перші три місця у фіналі зайняли: Маріяна Довірак (III клас гімназії, парафія Гурові Іл., катехит — с. Дам'яна Вільховська), Іванна Піх (I клас гімназії, парафія Гурові Іл., катехит — с. Дам'яна Вільховська), Мирослав Мазурик (III клас гімназії, парафія Пасленк, катехит — о. Роман Стороняк).

Успіх учнів, про що й було згадано під час вручення нагород, це також успіх катехитів та вчителів. До конкурсу його учасників підготували: с. Магдаліна Ожанська СНДМ, с. Мирослава Гнилиця Чину св. Йосифа ОДМ, о. Роман Стороняк, п. Ірина Тимо, п. Олександра Беднаж, с. Даниїла Шумна СНДМ, о. Богдан Ситчик, п. Мирослав Бахор, п. Надія Ортинська, с. Наталія Гукович ЧСВВ, с. Юлія Ясенитська ЧСВВ, о. Павло Поточний, с. Дам'яна Вільховська СНДМ, п. Оксана Рудяк, с. Олена Брояка ЧСВВ.

Завершений 28 лютого конкурс, це один з планованих кроків на шляху до релігійної освіти молоді. Катехетична комісія Перемисько-Варшавської Архиепархії працює вже над черговими, які допоможуть молодим людям поглибити знання на релігійні теми.

(ред)

Перед входом у зал.

Отець митрат Іван Лайкош пояснює конкурсні правила.

Перша нагорода Маріяні Довірак — учениці III класу гуровської гімназії.

Новий єпископ в УГКЦ

У четвер, 12 березня 2015 року, у Ватикані повідомлено про те, що Святіший Отець Франциск дав свою згоду на канонічне обрання Синодом Єпископів УГКЦ високопреподобного отця Теодора Мартинюка, СУ, дотеперішнього Ігумена Свято-Успенської Унівської лаври, на служіння Єпископа-помічника Тернопільсько-Зборівської архиепархії УГКЦ, надаючи йому титулярний осідок Мопти.

Біографія ієромонаха Теодора (Тараса Мартинюка)

Ієромонах Теодор (Тарас Мартинюк), син Михайла і Марії, народився 1 лютого 1974 р. у с. Дора (тепер — м. Яремче) Івано-Франківської області. Виховувався у християнській родині.

Від 1981 р. навчався в Яремчанській восьмирічній школі №1. У 1989 р. вступив до Кременецького педагогічного коледжу імені Т. Шевченка (м. Кременець Тернопільської обл.) на факультет праці і креслення, який закінчив у 1993 р. зі спеціальністю вчителя праці, креслення та гуртків декоративно-прикладного мистецтва.

7 липня 1993 р. вступив до Свято-Успенської Унівської лаври Студійського уставу. Перший постриг отримав 2 січня 1994 р. У 1994 р. був направлений на навчання до

Вищої духовної семінарії у Любліні (Польща).

У 1995 і 1996 рр. навчався у Літній богословській школі в Уневі. 28 серпня 1997 р. отримав малу схиму.

28 липня 1999 р. єпископом Юліаном (Воронівським) був рукоположений на ієродиякона, а 20 січня 2000 р. преосвященим єпископом Юліаном (Гбуром) — на ієромонаха.

У 2001 р. у Люблінському католицькому університеті захистив магістерську роботу. У 1999-2001 роках брав участь у підготовці документів до беатифікації мучеників УГКЦ.

Упродовж 2001-2003 років виконував обов'язки економа Унівської лаври, а відтак, до 2005 р., був настоятелем Свято-Михайлівського монастиря Студійського уставу в м. Львові.

У 2005 р. розпочав студії східного канонічного права в Папському східному інституті в Римі.

Улітку 2006 і 2007 рр. вивчав французьку мову в Institut Catholique у Парижі, а 2008 р. у École Privée de Français pour l'International у Парижі.

У 2008 р. захистив ліцензіат зі східного канонічного права у Папському східному інституті.

У 2008-2009 роках студював юриспруденцію на факультеті канонічного права в Папському григоріанському університеті в Римі, отримав диплом — Specializzazione in Giurisprudenza.

1 лютого 2010 р. захистив докторську дисертацію зі східного канонічного права в Папському східному інституті в Римі.

У 2010 р. обраний на п'ять років ігуменом Свято-Успенської Унівської лаври.

З 2011 р. викладач східного канонічного права в Папському схід-

Владика-номінант Теодор (Тарас Мартинюк).

ному Інституті у Римі. Виконував обов'язки заступника голови Ради вищих настоятелів чоловічих інститутів богосвяченого життя УГКЦ.

Член Товариства українських каноністів УГКЦ.

Радіо Ватикан

«Вони — як дві оливні вітки, їх біографії прості: Блаженні Сестри Йосифітки життя поклали за Христа»

Сестри, які нагадували про радість, небо і життя вічне

Розмова з с. Павлою Дубасюк зі Львова про блаженні Преподобномучениці — с. Олімпію та с. Лаврентію

У червні 2002 році с. Павла Дубасюк брала участь у пошуках та перевезенні тлінних останків сестер: Олімпії Біди та Лаврентії Гарасимів в Україну. Разом з с. Анною Василичин та семінаристом Ігорем вони подалися у далеку дорогу в Омськ на Сибір. Вони доклали чималих зусиль, щоб віднайти та перевезти в Україну святі мощі сестер, які сьогодні спочивають у капличці монастиря Святого Йосифа у Львові. Сестра Павла досліджує життя блаженних сс.. Олімпії та Лаврентії, збирає свідчення людей та працює в архівах, відшукуючи важливі документи, а також оригінальні листи сестер.

Сестро, розкажіть нам, будь ласка, чим займалися сс. Лаврентія і Олімпія на Львівщині?

— Гарне запитання, тому що воно розкриває харизму нашого згромадження — це опіка над наймолодшими, найбільшнішими дітьми з сіл, тобто їхня катехизація. Сестри, де б вони не були, а були розсіяні по цілій Галичині, завжди закладали захоронки, тобто дитячі установи, де дітей вчили катехизму, виховували в національному християнському дусі. І другий напрямок це є опіка над хворими, переважно в селех, бо там бракувало лікарів. Наш мудрий засновник о. Кирило Селецький з тою ціллю нас організував, щоби сестри облагородили села, щоби підняти вищий рівень дівчини, яка є здібна, здатна до науки, бо селянські люди дуже часто не мали змоги того робити. Багато з тих дівчаток дістало потім покликання і були нашими провідницями. І третій напрямок — то є дбати про красу храму, тобто співати, прибирати, щоб вишиття було належне, щоби гарно виглядав престіл, щоби церква була в належному вигляді. Остання праця сестер була в місті Хирів, недалеко Нового Самбора. З їхніх листів ми знаємо, що вони там працювали понад 10 років. Маємо зі свідчень, які ми назбирали в Хирові від людей, що вони дійсно лікували надприродно і містично. Деякі сестри закінчили курси медичні. Вони також дуже скрупульозно збирали різні народні рецепти лікування і також займалися травмами, вміли робити мазі. Нам розказувала одна пані, що вона вмирала, мала інфекцію і люди її переконали, щоб ішла до сестер. Вона пішла, сестри насамперед помолилися, а потім поставили їй мазі і дійсно оздоровили її. Друга жінка задумала на себе накласти руки, бо її єдину дочку забрали в Сибір і товаришка її переконала піти до сестер, які не тільки переконали її так не робити, але впояли її духом, що вона дочекається своєї дочки, як буде так дійсно сильно надіятися на Бога. І справді сталось таке неймовірне, тому, що звідтам переважно не вертають. Але її дочку вернули і написали, що невинна. Та скільки невинних було вислано? Майже всі невинні.

— Коли почалися масові арешти священників і монахинь, вони єдині на цілу околицю залишилися і обслуговували людей, тобто хрестили, відправляли молитви на цвинтарі потаємно перед капличкою, де їх було і заарештовано. За ними шпигували і дізналися, що сестри потаємно катехизують. Потім я в документах архівних побачила, що в них в хаті були люди, які ніби то приходили хрести купляти, а насправді вибадували чим сестри займалися. І що вони там могли бачити, я не знаю, але досить того, що сестри були на заваді і скажу вам таке, що потрясло навіть урядовців російських. Один начальник НКВД підійшов на вулиці і запитав с. Олімпію, чому вони ще носять ту монашу форму, всі вже познімали. Вона сказала, що: «Ми посвячені великому Богові і та форма посвячена йому. В якій формі ми починали жити — в такій помремо». І можете собі уявити в який стан вони ввели начальника, якого всі мали боятися, бо тримали місто в страсі, в жасі, а тут раптом ходять ті, що нагадують, що є радість, що є небо, що є вічність, що ніч буде не вічна, що буде ще світло. І певно, що владі це було не до вподоби.

Так що багато свідчень, понад 18, були назбрані про діяльність місіонерську і докторську сестер. Також вони провадили Апостольство молитви. Ми маємо знімки з тих часів.

В яких обставинах арештували сестер і які закиди їм були поставлені?

І коли їх арештували на цвинтарі, то Олімпія запитала, за що?

Сестра Олімпія Біда, Згромадження Св. Йосифа, 1903–1952.

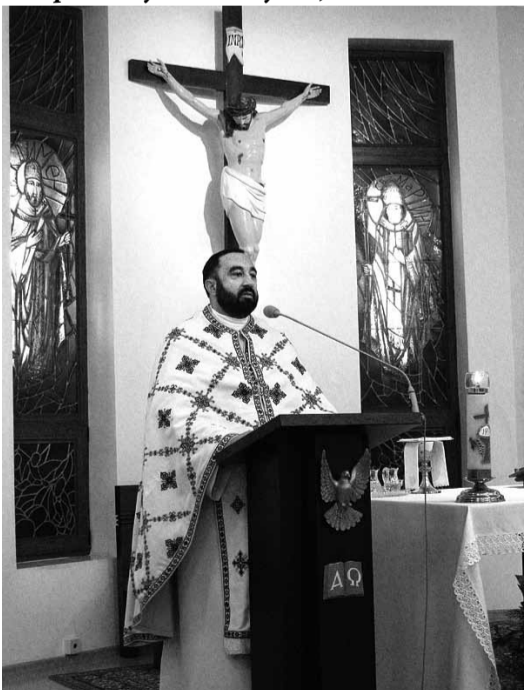
Сестра Лаврентія Гарасимів, Згромадження Св. Йосифа, 1911–1952.

А солдат сказав: «Ясно за що — дітей учила». Ми знайшли їхній вирок в архівних документах і там

Кримські греко-католики

Про те, як живуть греко-католики в окупованому Криму, розповідає протопресвітер Кримський отець Богдан Костецький. Священик мешкає у Євпаторії та опікується всіма греко-католиками півострова.

Дорогий отче Богдане, розкажіть будь-ласка, що собою представляє Кримський екзархат в умовах окупації?

Праця з вірянами УГКЦ в Криму це виклик.

Кримський Верховно-архієпископський екзархат утворений шляхом виокремлення його з Одесько-Кримського екзархату УГКЦ. Він охоплює територію Автономної респу-

блкі Крим. Адміністратором Екзархату є Преосвященний Владика Михайло Бубній, який має резиденцію в Одесі. Я ж від початку свого служіння живу в Євпаторії. 22 грудня 2014 року Апостольський Престол призначив мене Делегатом для Кримського екзархату в адміністративних цілях, щоб Греко-Католицька Церква і надалі могла функціонувати на цих землях. Зараз пробуємо якимось легалізуватися в ситуації що скалася. Ватикан офіційно не визнає анексії Криму.

Які є нині труднощі у Вашому екзархаті?

Сьогодні стає очевидним те, що утисків зазнають українці і татари у Криму, а не росіяни в Україні. Деякі віряни покинули Крим, а ті що залишилися живуть у страсі та очікуванні. Анексія Криму розділила деякі родини і принесла багато чвар та навіть розводів. Церква старається допомогти людям подолати ці розбрати і єднати вірян навколо Христа.

Скільки священників служить сьогодні в Криму?

У Криму бракує душпастирів! Тому при кожній нагоді ми з Владикою Михайлом Бубнієм, адміністратором Кримським, просимо у західних єпархій України про нових священників. Сьогодні в Криму маємо на ротаційній основі постійно трьох ієромонахів з монастирів отців Студитів, Редemptористів,

Отець Богдан Костецький.

та Василіан і лише я один представляю одружене священство.

Отче декане, що спонукало Вас залишитися служити в Криму, а інших одружених священників виїхати на материкову Україну?

Так Бог захотів і дружина мене підтримала у цьому намірі! Однак, повірте, нашій сім'ї дуже важко в морально-психологічному плані. Часто моїх дітей в школі їхні ж однокласники цураються лише за те, що вони українці. Суспільство сильно налаштоване проти всього українського і місцеві діти як та губка все в себе вбирають і часто можуть буди навіть більш жорстокіші за дорослих. А ще раніше наших дітей позбавили права навчатися в школі українською мовою, позакривали українські

класи. Багато родин виїхало тільки із-за цього. Ламати психіку дітей є злочином, але кому ми можемо пожалітися? Не подобається — забирайтеся!

Чого в ці важкі часи потребує Ваш екзархат? Чи Ви отримуєте матеріальну допомогу від інших єпархій та людей доброї волі?

Потребуємо молитви і духовної підтримки, щоб продовжувалися Богослужіння та вільне голошення Слова Божого на цих землях, щоби люди могли віднайти мир у собі за нових обставин і наvertsалися до Господа Бога. Ми хочемо поглиблювати нашу надію на Боже Провидіння, та на Пресвятую Богородицю, Покровительку Нашу Небесну, яка завжди веде до Бога.

Розмовляла Марія Протасевич

писало: за те, що сестри були місіонерками, за те, що не хотіли підписати православ'я. Знаємо якого — державного, яке нам тоді накинuli в 1946 році. Далі навіть було написано — справи милосердя, тобто за те, що вони лікували людей, за те, що були сердечні до тих, що голодували, ділилися з ними — то їм поставили за зле. А щоб кара була вища і щоб можна їх було вислати на довчне виселення в Сибір, то написали те, що вони були співчуваючі бандерівцям.

Ви брали участь в експедиції на Сибір, щоб провести ексгумацію сестер. Як до вас ставилися люди, зокрема службовці, яких ви зустрічали під час вашої праці?

— Коли ми мали перший раз їхати тільки в пошуках поховань наших сестер, то ми дуже боялися — панічно, бо у нас, усім людям Сибір пов'язується з дротами, концтабором, голодом. Там, де я живу в Перемишлянах майже кожна хата мала когось, кого виселили. Ми просто боялися. А ще нам сказали: «Сестри, не беріть на себе форми, тому, що ви їдете шукати, а не на місію». Ми поперебиралися на сільських пань і поїхали. Ставлення людей було дуже доброзичливе вже з самого початку. Таке просте, людське відношення тоді вже зняло з нас страх по дорозі. Коли ми приїхали на місце, насамперед ми поїхали до римо-католицької церкви, яка нам дуже допомогла в поїздки на місце поховання. О. Андрій Тукалевський, римо-католицький священик з Польщі погодився нас повезти. Також з нами поїхав з доброї волі о. Олексій Бараніков, який роджений в Алтайському краї. При процесі ексгумації треба збирати дуже багато документів в різних інстанціях медичних, в санепідемстанціях. Мене особисто здивувало, що було таке дуже гарне ставлення — надприродно гарне. Я не сподівалася, знаєте, в мене було таке враження, що я приїхала до найрідніших дітей, а потім виявилось, що майже кожен другий, то є українець. Один суддя, який уже мав досвід в процесі ексгумації нам доброзичливо сказав, що в ніякому разі не оплачуйте жодні послуги, бо то все робить держава безоплатно. Хоча з нас і ніхто грошей не брав. Потім ми хотіли віддячитися, то дарували Біблію і релігійні книжки. Люди відчували надзвичайність тої справи і дуже конкретно нам допомагали, бо за такий ко-

роткий час, щоб зорганізувати документи і з України комісію Церковного трибуналу, і там на місці. Самі ми би не подужали.

У якому стані були знайдені вами моці сестер?

— Коли ми піднімали їхні моці наверх, ми розкопали те, що самі не сподівалися. Вервичку ми думали, що знайдемо, хрест теж, але то, що ми знайшли на Лаврентії, це справді було диво — габіт, який не стлів, матерія, яка не піддалася часу, хоча цвяхи, залізо, майже все порозпадалося під дією тих всіх хімічних процесів, які відбуваються в ході дощів і так далі. Знаєте, коли ми провадили процес ексгумації то представникам влади було трошки нудно, тому, що то була робота скрупультна, де витягається кожна кісточка і розкладається на величезне простидало. Тоді грамотні судексперти, священники, які приїхали з України описують кожен кусочок. І ті представники влади були настільки зворушені, настільки змінені, що просили допомоги нам закопувати, бо то також велика робота. Знаєте, тільки два священники копали два гроби і це дуже глибоко, тому, що вони сіли. Я потім зрозуміла, що то не побачене їх змінило, а дія моцей, які піднялися наверх. Вони діють на людину облагороднюючи. Я думаю, що сестри з вдячності за те, що їх підняли, залишили людям те, за що вони потерпіли — віру, надію, любов.

Ви збирали свідчення людей, які знали сс. Олімпію та Лаврентію. Про які оздоровлення, цілення завдяки святым моцям та молитвам до сестер, відомо?

— Коли ми говорили з родичкою с. Олімпії — дочкою рідного брата Володимира, вона нам розповідала, що в неї сталася така прикра ситуація в житті, що її хлопець лишив і вона дуже страждала. Її приснився сон, що при царських воротах стоїть її тьотя — Олімпія і каже: «Не переживай. Вроди дитиночку, я буду її виховувати». І знаєте, для нас це превеликий знак. Маємо іконки, які мають на собі реліквії, які торкалися моцей і люди, особливо мами, які мають проблеми з народженням дітей, з вихованням дітей, які моляться і торкають ними своїх дівчат отримують Божу ласку. Справді, я була свідком оздоровлень чудесних. Ми маємо 5 ви-

падків — знаних, тому, що багато є незнаних, де було потвердження лікарями, що жінки були нездатні мати дітей, тому, що були серйозні операції, втручання. І власне у тих мамів вродилися дітки. І мені навіть одна жінка говорила, що лікарі їй сказали: «Хіба можете вже тільки просити в Бога. О там є монастир, ідіть просіть, тільки там може ще бути надія, бо ми тут вже безпорадні, не можемо ніщо зробити». І вона вродила дитину.

Досліджуючи життя блаженних сестер, коли Ви читали документи, листи, то що вас найбільше зацікавило?

— Коли я була в архіві, я читала один лист, який називався «Меморандум» — то є лист, який є написаний на основі перехоплених цензурою листів сестер — ті, які ми мали від сестер, про поїздку, про те, як їх там везли, потім там на місці, як Лаврентія вмирала. І в цьому документі був такий висновок цензорів, що треба зробити з тими монахинями. В листах було підкреслено грубим олівцем те, що їх насторожило. «Хіба Іван Золотоустий казав Богу хвала за все, коли йому добре? Ні, коли було зле, казав, Богу слава за все» — підкреслено. І найбільше, такими двома жирними рисками, коли с. Олімпія пише настоятельці, конспіративно ніби матері своєї похресній: «Знаєте, кожної неділі стараємося молитися і бути разом». То було не до подумання, тому, що всі неділі і свята виганялося на роботу. Молитва не дозволялася, я тут таке зухвальство, такий, знаєте, штурм проти них. І висновок начальника їхнього поселення: «Знайшли небезпечних злочинців, греко-католицьких монахинь, які отуманюють сильне населення. Тому піддати їх агентурній опрацьовці і неустанному переслідуванню. То означало — брати людину, платати гроші, щоб вона доносила. А такі акції вони пере-

важно робили на свята. Знаєте, я думаю їх просто отруїли. Ми знаємо, що коли Патріярха Йосифа Сліпого відправляли вже з Сибіру — дали йому укол довгодіючої отрути. Я говорила з сестрою, яка доглядала його в Римі і то просто лікар єврей зробив чудо — те, що вибадав від чого Владика вмирав і потім ще прожив 20 років. Знаємо, що зробили з Владикою Ромжею (за офіційною версією блаженний помер від наслідків аварії, однак існують свідчення про смертельний укол — Р.Т.) і ще багато, багато інших випадків. Ми маємо свідчення, що коли, до речі, померла не хвора на туберкульоз Лаврентія, а померла Олімпія, яка не мала причини до смерті. Вона помирала і жалілася, що її пече ціла середина. Тобто могла бути отруєна. Коли Митрополит Андрей Шептицький передбачав переслідування, казав: «Сестри, тримайтеся спільної молитви, де б ви не були, з ким ви б не були — тримайтеся спільної молитви, бо в ній ваша сила». Тому так та зла сила, через НКВД боялася спільних молитов сестер.

І за свою відданість Богу та жертвенне життя сестри Олімпія та Лаврентія були проголошені Папою Іваном Павлом II Преподобномученицями УГКЦ.

— Так. Кожний приїзд Святішого Отця закінчується його дарунком. Це є дарунок з його папського плеча. То є проголошення християн, мучеників за Христову віру той чи іншої держави. То було у 2001 році коли Папа римський — Іван Павло II був на нашій українській землі і ми дістали такий дар — 28 священномучеників. Це символічне число, бо їх є насправді багато. Вся земля є простелена мучениками за Христову віру.

Дуже дякую за цікаву розмову.

Розмову провела Роксана Тхір

Перший в Україні пам'ятник Героям Небесної Сотні

У пам'ять про Героїв Небесної Сотні та воїнів, загиблих за незалежність України, у Миколаєві спорудили скульптурний монумент. Урочисте відкриття й освячення пам'ятника відбулося під час поминальних заходів 20 лютого. Символічним є встановлення пам'ятника у сквері імені Ради Європи.

Скульптура створена у Львові на замовлення миколаївської громади. Автори — львівські митці: скульптор Володимир Цісик і художник Сергій Іванов.

Чотириметрова бронзова скульптура нагадує змах ангельських крил. На верхніх краях крил розміщені голуби, готові здійнятися у височинь, — символи чистих, невинних душ. На зовнішніх поверхнях ангельських крил зображено два сюжети: на правому крилі — сцена перемоги дракона архангелом Михаїлом, на лівому — душі дівчини і хлопця, що піднімаються з полум'я до небесного вінця. До монументу ведуть сім сходинок гранітного постаменту — символ сходження до Царства Небесного. За словами авторів, пам'ятник символізує воскресіння, боротьбу та мир.

Поза офіційними заходами біля монументу також велелюдно. Примітно, що приходять вшанувати пам'ять загиблих представники різних соціальних верств, люди різного віку. Багато молодих сімей з маленькими дітьми, молоді, подружні пар у зрілому та літньому віці. У багатьох мимоволі на очі навертаються сльози. Віруючі сприймають пам'ятник як святиню, роблять хресне знамення і вклоняються, запалюють свічки та лампадки.

22 лютого біля пам'ятника Героям Небесної Сотні завершився Марш миру та гідності. Митрополит Володимир, архієрей Миколаївський і Богоявленський відслужив Молебень за мир в Україні та за всіма її полеглими захисниками. Народне бачення жертвовного подвигу Небесної Сотні висловила у власному вірші миколаївська поетеса Ірина Бабіч:

Пам'ятник Героям Небесної Сотні на сквері у Миколаєві.

Полетіли в небо як у вирій
Душеньки дівчат і хлопців тих.

Їм сказав Господь в розмові щирій:
„Я приймаю вас до лав святих”...

Золоті думки

Блаженнішого Любомира

(Продовження з 4 сторінки)

бажали добра всім. Тоді мир стає дуже реальним, дійсним, без того нема миру. Мир — то не є те, що ми робимо, а те, що одержуємо від Бога. А якщо ми хочемо робити добро іншим, то ми можемо бути певні Божого благословення.

5. Щоб не змарнувати шансу, треба працювати. Перестати красти, брати і давати хабарі, не горнути гроші для себе, а працювати для суспільства.

6. Якщо держава думає про напад, про агресію, то вона становить небезпеку для всіх інших. Навпаки, розвиток збройних сил для захисту життя і прав своїх громадян сприяє зміцненню бажання миру, загального добра. Досвід показує, що в країнах, які піддавалися агресії, гинуло багато людей, у яких не було, чим захищатися (наприклад, від бомбардувань). Але крім жертв використання зброї, мільйони людей загинули від всякого роду національних, етнічних, релігійних і навіть мовних переслідувань. **Народи можуть і повинні боротися проти такого насильства, яке не має жодного виправдання.**

7. Брак чесності, брак відповідальності не на користь державі. **Мусять стати депутатами люди, які є перш за все справжніми політиками, професіоналами, які є порядними, чесними людьми, які є справжніми патріотами і на правду думають про добро, благо цілого народу, про його майбутнє.**

8. Треба збудувати кордон, який чітко і ясно позначить: тут є ми, а ви — з другого боку, там робіть, що хочете. Якщо вони хочуть свою імперію, нехай. Але нехай нам не перешкоджають жити, нехай нам не роблять пакостей, нехай не вчиняють агресії, нехай не видумують якихось претензій, щоб зробити Україну частиною цієї імперії. **Нехай нам лишать наш мир, спокій. А ми будемо будувати свою демократичну державу.**

9. Нам треба дуже багато працювати над собою, і серйозно працювати. І не дбати кожному виключно про свою кишеню, але дбати про загальне благо — тоді всім нам буде добре. А є ще дуже багато людей у нас, які готові за гріш продати душу, на жаль. Багато з них це робить, продають себе за гріш. **Але Бог дасть, може, що будемо крок за кроком це очищувати. Нам потрібно дуже солідного духовного очищення.**

10. Ісус Христос сказав, яка найважливіша заповідь: любити Бога всіма силами і любити ближнього як самого себе. Коли я шаную себе як Божий твір, як Божу дитину, то я тим самим занастановлений шанувати кожну іншу людину в моїй державі, хто б вона не була. Бо вона так само, як і я, є Божою дитиною. І тому любити ближнього як самого себе — то не є щось надзвичайне. **Отже, Церква має виховувати людей бути людьми,**

а люди творять громаду, нормальну державну громаду, яка нам треба.

11. Якби ми були справді стовідсотковими християнами, то ми би дбали, щоби Церква була одна, незалежно від всіх політичних обставин. І щоби, будучи одною, вона зберігала духовну єдність, ту властиву дуже-дуже суттєву єдність. Ми сьогодні мусимо боротися за це. Не йдеться, чи хочемо, чи не хочемо. Тут нема вибору. **Якщо хочеш сповняти Божу волю, працуй, щоби Церква була одна.** Але, хоча ми і поділені, на жаль, — є протестанти, є католики, є православні, — мусимо всі наші зусилля задіяти, щоби піднести духовний рівень і тоді шукати тої внутрішньої єдності.

12. **Важливо ґрунтовно перевиховувати народ.** Усі ми повинні цим вихованням займатися — держава, Церква, кожен громадянин.

13. Завдяки Божій благодаті, найвищій жертві невинних людей під час Революції гідності на Майдані, а сьогодні завдяки готовності українських воєнків захищати права свого народу ціною життя зі зброєю в руках — **ми стоїмо на порозі великого майбутнього.** Нехай милостивий Господь не дозволить нам не прийняти Його благодаті!

14. **Я радо бачив би, якби люди: малі діти, старші, престарілі не лише читали Шевченка, а й рецитували його.** Якщо б ми всі це зробили — перейняли дух Шевченка, дух українства, який він так Прекрасно схипив, то другорядні справи, з якими нам сьогодні доводиться мати справу, боротися, перестали би бути такими важливими. Тому що ми були б дуже свідомі, хто ми є. І що ми є один народ, одна єдність, одна велич.

15. Родина, школа, Церква, телебачення, література — усі повинні підкреслювати користь для себе і для загалу суворого дотримання законів. **Хочемо жити в нормальній державі — працюймо над тим, щоб законслухняність стала нормою поведінки для всіх громадян.**

16. **Свобода — це можливість робити добро.** Ми люди, і ми вільні. А це значить, що ми маємо право робити добро. Звичайно, ми можемо помилятися, але основний сенс свободи — людина не має права чинити зло. Натомість незалежність — це свобода від зовнішніх впливів. Незалежність — це не сваволя. Незалежність — це політичне поняття. Отже, у наші часи цілій державі, цілому народу випала нагода діяти задля власного блага. І відтепер людина просто зобов'язана бути творчою, патріотичною, свідомим християнином — громадянином своєї держави.

17. **Тоталітарна система виховувала в людині поняття недовіри.** Щоб ми одне одному навіть у родині не вірили. Чому? Бо як люди починають одне одному довіряти, то можуть створити контрреволюційну організацію. Якщо ж ніхто нікому не довіряє, тоді немає безпеки. По-друге, у стосунках між людьми було багато брехні. По-третє, у людей був брак відповідальності, люди боялися брати на себе відповідальність. Як хтось показував, що він відповідальний, то його відразу підозрювали. Бо така людина може когось іншого попровадити. Комуністичний режим хотів людей цілковито переіменувати, позбавити моральних принципів, починаючи від віри в Бога. Як наслідок — незважаючи на те, що люди не перестали вірити в Бога, вони все ж таки перестали жити згідно з Божими законами, тому що не були до цього при звичаєні.

18. Бог випробовує нас через різні обставини. **Якщо ми поставимо Його на першому місці, житимемо за Його законами і будемо Йому довіряти, то можемо мати оправдану надію на Його поміч.**

Цитати зібрані з інтерв'ю із Блаженнішим Любомиром, опублікованих на сторінках Дивен-Світу впродовж останнього року

Київ, Майдан незалежності.

Екскурсія в Україну

Товариство Східнослов'янських Культур ім. св. Кирила і Методія у Пасленку запрошує на **екскурсію до Києва**, яка відбудеться **01.05-09.05. 2015 р.** Ціна 1850 злотих на особу. Записи триватимуть до кінця березня. Подробиці під номером тел. +48601729953 або bobrowicz.adam@gmail.com

Іванка Гнатюк-Казановська

Пам'ятник Св. Володимирові у Гданську

Українська Греко-католицька парафія у Гданську, Християнське Братство св. Володимира В. і Фундація св. Володимира Хрестителя Київської Русі, звертається до Вас із проханням про допомогу при поставленні пам'ятника київського князя, св. Володимира Великого, Хрестителя Русі-України.

Пам'ятник скульптора із України Геннадія Єршова планується відкрити у суботу 23 травня 2015 р. з нагоди 1000-ліття упокоєння володаря та засновника Київської Церкви, якої гілкою являється і Українська Греко-Католицька Церква. (...)

Місто Гданськ, яке стало символом упадку комуністичного тоталітаризму, символом солідарності і мирного зруйнування залізного муру-завіси між Сходом і Заходом у ХХ ст. вповні заслуговує, на те, щоб у ньому, при Українському Греко-католицькому Конкatedральному Соборі Вроцлавсько-Гданської Єпархії, постав пам'ятник великого державотворця, церковного діяча, політика і християнина, святої людини — нового ап. Павла, яка без перебільшення може стати прикладом для сучасних і майбутніх поколінь християнської України, Європи та всього світу. (...)

Нагодою до зглиблення значення святого Володимира Великого буде міжнародна наукова сесія 16 травня 2015 р. у відкритому 31.08.2014 р. Європейському Центрі Солідарності у Гданську, на яку сердечно запрошуємо усіх бажаючих.

Заохочуємо всіх людей доброї волі підтримати реалізацію нашого проекту пожертвами на завершення цього плану спорудження пам'ятника св. Володимиру Великого — основоположнику понад тисячолітньої державності України-Русі. (...)

*Українська Греко-католицька Парафія у Гданську
Християнське Братство
св. Володимира Великого у Польщі
Фундація св. Володимира Хрестителя
Київської Русі в Кракові*

Пожертви на пам'ятник св. Володимира Великого можна вплачувати на парафіяльний банківський рахунок:

**Greckokatolicka Parafia w Gdańsku,
ul. Zaulek. św. Bartłomieja 1, 80-847 Gdańsk
67 1500 1025 1210 2007 5525 0000**

БЛАГОВІСТ — суспільно-релігійний місячник. Видає Українська Католицька Церква у Польщі. Редакція на громадських засадах. Редагує колегія: **Богдан Тхір** (т) — секретар редакції (тел./факс дом. 89 761 04 21), **прот. Богдан Степан** - координатор від Перемисько-Варшавської архієпархії, **о. Аркадій Трохановський** - координатор від Вроцлавсько-Гданської єпархії, **прот. Богдан Панчак** - богословська колонка, **Дарій Гаврилець** — технічна редакція. Погляди авторів публікацій не завжди сходяться з точкою зору редакції. Матеріалів не замовлених не відсилаємо. В оправданих випадках застерігаємо собі право виправляти і скорочувати авторські тексти. Матеріали до публікації просимо висилати у машинописах або у чітких рукописах.

Kuria bp., ul. Basztowa 13, 37-700 **Przemysł**, tel./fax 16 678-78-68
e-mail: kuria@przemyslgr.opoka.org.pl
Kuria bp., Pl. Nankiera 15a, 50-140 **Wrocław**, tel./fax 71 343-94-77,
fax 71 343-94-67, e-mail: konsystoria@wro-gda.opoka.org.pl
Adres «BLAHOWIST»; ul. Kościuszki 28/3, 11-220 Górowo Iławeckie,
redakcji: tel. 89 761-04-21, e-mail: blahowist@poczta.onet.pl
Bank Spółdzielczy w Górowie II, Nr 08 8855 0004 2003 0006 3515 0001